

mgr Urszula Kulczycka
Biblioteka Uniwersytetu Gdańskiego
bibuc@ug.edu.pl

CZY MOŻNA STUDIOWAĆ BEZ BIBLIOTEKI? DIAGNOZA PROBLEMU W OPARCIU O BADANIA PRZEPROWADZONE WŚRÓD STUDENTÓW UNIwersYTETU GDAŃSKIEGO

IS IT POSSIBLE TO STUDY WITHOUT A LIBRARY? DIAGNOSIS OF THE PROBLEM BASED ON A SURVEY CONDUCTED AMONG UG STUDENTS

Abstrakt

Biblioteki bez użytkowników nie istnieją. Jeśli biblioteki chcą być ważne dla czytelników muszą być dla nich atrakcyjne, spełniać ich oczekiwania. Czy w dzisiejszych czasach biblioteki mogą liczyć na swoich użytkowników? Zagadnienie to zostanie omówione w oparciu o badania, które zostały przeprowadzone wśród studentów Uniwersytetu Gdańskiego (UG). Respondenci zostali zapytani o miejsce biblioteki w procesie edukacyjnym studentów. Wypowiedzieli się na temat częstotliwości odwiedzin Biblioteki UG, powodów dla których korzystają bądź nie korzystają z tejże instytucji, a także wyrazili opinię na temat księgozbioru i współpracy z bibliotekarzami. Badani studenci odpowiedzieli też na pytanie: czy biblioteka jest ważnym ogniwem procesu dydaktycznego na uczelni i czy, w związku z tym, można studiować bez niej?

Słowa kluczowe: biblioteka, funkcje biblioteki, biblioteka akademicka, biblioteka UG.

Abstract

Libraries without users do not exist. If the library is to be important for its user, it must be attractive to him, needs to meet his expectations. Can a library count on its readers today? This question will be answered on the

basis of the studies that have been conducted on a group of UG students. Respondents were asked about the place of BUG libraries in their educational process. Students expressed their views on the frequency of visits to the library, reasons for using, or not using the library, their expectations with respect to that institution, opinions about library resources and cooperation with librarians. They also expressed their opinion on the issue of whether a library is necessary in the learning process, and whether one can study without it.

Keywords: library, library functions, academic libraries, UG Library.

Biblioteka i jej funkcje

Biblioteka w tradycyjnym znaczeniu jest instytucją kultury, instytucją społeczną, której podstawowym celem jest udostępnianie zgromadzonych, przechowywanych i uporządkowanych informacji. Biblioteka definiowana jest również jako instytucja usługowa, która jest organizatorem dostępu do informacji, tzw. mediatorem, a nie tylko instytucją budującą własną kolekcję¹.

Działalność bibliotek podporządkowana jest zaspokajaniu potrzeb użytkowników indywidualnych, a także społeczności lokalnej i globalnej. Podstawowe funkcje biblioteki: informacyjna, edukacyjna, rozrywkowa, obywatelska, intelektualna, estetyczna i substytutowa realizowane są poprzez przygotowanie szerokiej oferty usług, odpowiadających potrzebom czytelników².

W mediacji informacyjnej głównym zadaniem bibliotek jest wybór informacji, weryfikacja oraz ocena, ewentualnie przejście do przechowywania i syntetyczne zestawienie, a także wsparcie transmisji³. Ważnym czynnikiem jest również redukcja ograniczeń w dostępie do informacji, a także dostosowanie oferty do potrzeb i możliwości odbiorcy.

Biblioteka powinna wspierać edukację. Mediacja edukacyjna jest podstawową funkcją każdej biblioteki, dlatego oferują one doradztwo oraz materiały pisemne i elektroniczne. Wspieranie edukacji wymaga specjalnego przystosowania agend informacyjnych, poprzez rozpoznanie różnych programów kształcenia i sugerowanych baz elektronicznych

1 *Bibliotekarstwo*. Red. A. Tokarska. Warszawa 2013, s. 25.

2 Tamże, s. 483.

3 J. Wojciechowski. *Biblioteka w komunikacji publicznej*. Warszawa 2010, s. 151.

oraz podręczników, a także przez motywowanie pracowników i poprawę współpracy między bibliotekami⁴.

Biblioteka akademicka jako ogniwo procesu dydaktycznego na uczelni

Biblioteki akademickie powinny odgrywać istotną rolę w zakresie nauczania umiejętności informacyjnych i być ważnym ogniwem procesu dydaktycznego uczelni⁵. Biblioteki szkół wyższych są warsztatem pracy naukowo-badawczej i dydaktycznej, stają się miejscem, gdzie studenci zdobywają umiejętności informacyjne. A zatem biblioteka akademicka powinna służyć jako baza źródłowa dla prac badawczych i innych rodzajów twórczości⁶, poprzez tworzenie kolekcji literatury naukowej oraz organizowanie bezpłatnego dostępu do zasobów sieciowych, promowanie swoich zbiorów i usług⁷.

Oczekiwania wobec bibliotek akademickich są coraz wyższe. Do podstawowych funkcji i obowiązków instytucji dochodzą nowe, jak chociażby dostarczanie nowej wiedzy z zakresu: jak się uczyć, zarządzać informacjami, oceniać i selekcjonować informację, korzystać z nowych technologii, poruszać się w nowych źródłach informacji (e-zasobach), dobierać strategie wyszukiwawcze. Aby sprostać tym zadaniom biblioteki ewoluują, przekształcają, uczą się⁸ i jako takie zmieniają swą kulturę organizacyjną, w której każdy pracownik zobowiązany jest do ciągłego dokształcania się przez cały okres aktywności zawodowej⁹.

Niepokojącym i niesprzyjającym zjawiskiem w kontekście działalności bibliotek jest obniżanie się poziomu nauki i nauczania w szkołach średnich oraz na uczelniach wyższych. Na uniwersytetach jest coraz więcej absolwentów liceów, którzy poza podręcznikami i lekturami obowiązkowymi, nie czytali żadnej innej, godnej uwagi książki, a literaturę znają ze skrótów lub filmów. Zdaniem prof. Zbigniewa Żmigrodzkiego „na seminariach trudno prowadzić rzeczową dyskusję, prace magisterskie nie świad-

4 Tamże, s. 166.

5 M. Bosacka. *Biblioteka akademicka jako organizacja ucząca i ucząca się*. „Bibliotheca Nostra” R. 27, nr 1 (2012), s. 10-17.

6 Tamże, s. 10.

7 M. Janas. *Popularyzowanie wiedzy naukowej i upowszechnianie kultury w bibliotece akademickiej*. „Bibliotheca Nostra”, dz. cyt., s. 52-64.

8 Tamże, s. 14.

9 G. Piotrowicz: *Biblioteki naukowe wobec kulturowych i cywilizacyjnych potrzeb społecznych*. W: *Biblioteki naukowe w kulturze i cywilizacji. Działania i codzienność*. Red. H. Ganińska. Poznań 2005, s. 27-28.

czą zaś o dokładnym ich opracowaniu. Recenzenci prac doktorskich ubolewają nad niewystarczającą wiedzą ogólną ich autorów, a pierwsze wersje tekstów rozpraw świadczą o powierzchownym przestudiowaniu piśmiennictwa i niedostatecznym poziomie zbadania tematu¹⁰.

Nie cała społeczność studencka ma świadomość, co biblioteka uczel-niana może jej zaoferować. Dlatego jest grupa studentów, która nie korzysta z biblioteki, a w wyszukiwaniu materiałów do studiowania posiłkuje się wsparciem wyszukiwarek, a nie bibliotek. Zwrot ku bibliotece nasila się dopiero po dłuższym okresie edukacji, choć nie jest to powszechne¹¹.

Biblioteka Uniwersytetu Gdańskiego

Biblioteki akademickie powinny być użyteczne i przyjazne dla studentów. Biblioteka Uniwersytetu Gdańskiego (UG) jako instytucja nowoczesna, ucząca się, ewoluuje, przekształca się, by móc sprostać oczekiwaniom użytkowników. Zmiany widoczne są w zasobach księgozbioru, warunkach lokalowych¹², ale także w pracy personelu. Podstawą Biblioteki UG jest kadra dobrze przygotowanych pracowników, specjalistów w swoich dziedzinach, którzy dostrzegają potrzebę ciągłego dokształcania się, by móc lepiej orientować się w zasobach i swobodniej korzystać z nowych źródeł informacji, aby nie stwarzać realnego niebezpieczeństwa ucieczki użytkowników, którzy nie znajdą w bibliotece pomocy na odpowiednim poziomie¹³.

Rola Biblioteki UG w procesie edukacyjnym studentów UG – wyniki badań

Czy w kontekście niesprzyjających bibliotekom akademickim warunków, dokonujące się zmiany wystarczą, by przyciągnąć do siebie klienta, jakim jest student? Czy biblioteki są ogniwem procesu dydaktycznego na uczelni? Czy można studiować bez biblioteki?

10 Z. Żmigrodzki: *Biblioteka w obliczu przemian*. W: *Unowocześnienie organizacji i metod pracy bibliotek w świetle zmieniających się potrzeb czytelników*. Red. W. Matwiejczuk, D. Szewczyk-Kłos. Opole 2012, s. 26-27.

11 J. Wojciechowski: dz. cyt., s. 189.

12 O powstaniu i historii Biblioteki UG pisała p. dyr. BUG Grażyna Jaśkowiak w książce: *35 lat biblioteki Uniwersytetu Gdańskiego*. Gdańsk 2006.

13 O tym, jak zmienia się sytuacja bibliotekarza w związku z rozwojem technologii i jak bibliotekarze z nią sobie radzą, w o parciu o badania przeprowadzone wśród bibliotekarzy BUG, autorka zawarła w publikacji: U. Chmielewska: *Bibliotekarz w dobie informacji cyfrowej*. W: *Czytelnictwo w dobie informacji cyfrowej. Rozwój, bariery, technologie*. Red. M. Wojciechowska. Warszawa 2015, s. 446-453.

Zagadnienie to zostanie omówione w oparciu o badania, które przeprowadzono w dniach 18-20 czerwca 2015 roku (czwartek – sobota) wśród studentów Uniwersytetu Gdańskiego na wydziałach: Filologicznym, Historycznym, Nauk Społecznych, Biologicznym, Matematyki, Fizyki i Informatyki, Zarządzania, Prawa i Administracji (ogółem na wydziałach: 289 badanych – 79%), a także w Bibliotece Głównej Uniwersytetu Gdańskiego (75 osób – 21%) .

Na potrzeby badań sformułowano następujące problemy badawcze:

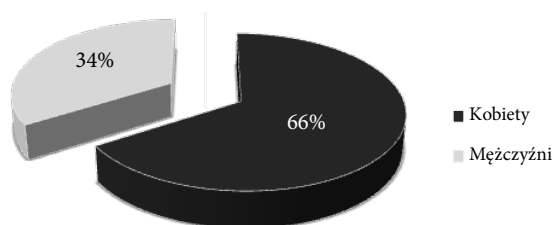
- Czy studenci korzystają z Biblioteki Uczelnianej?
- Jak często i w jakim celu przychodzą do Biblioteki UG?
- Co jest źródłem informacji dla współczesnego studenta? W jaki sposób docierają do wiedzy?
- Jakie są oczekiwania współczesnego czytelnika względem biblioteki akademickiej?
- Jak oceniają współpracę z bibliotekarzami?
- Czy zaplecze biblioteczne w postaci: książek, czasopism, e-zasobów itp. jest wystarczające?
- Co należałoby zmienić/ulepszyć, aby zachęcić studentów do korzystania z biblioteki?
- Czy zdaniem badanych biblioteka jest niezbędna w procesie uczenia się? Czy można studiować bez biblioteki?
- Czy po skończeniu studiów zamierzają korzystać z biblioteki?
- Jak widzą przyszłość biblioteki?

Badanie zostało przeprowadzone metodą sondażu diagnostycznego z zastosowaniem ankiety. Pytania zadawane były pisemnie, za pośrednictwem kwestionariusza, z zachowaniem anonimowości. Kwestionariusz zawierał 13 pytań zarówno zamkniętych, wymagających wyboru jednej lub kilku odpowiedzi oraz tzw. otwartych, w których studenci zostali poproszeni o uzupełnienie i uargumentowanie wypowiedzi.

Badana grupa liczyła 364 osoby, w tym 239 kobiet (66%) i 125 mężczyzn (34%).

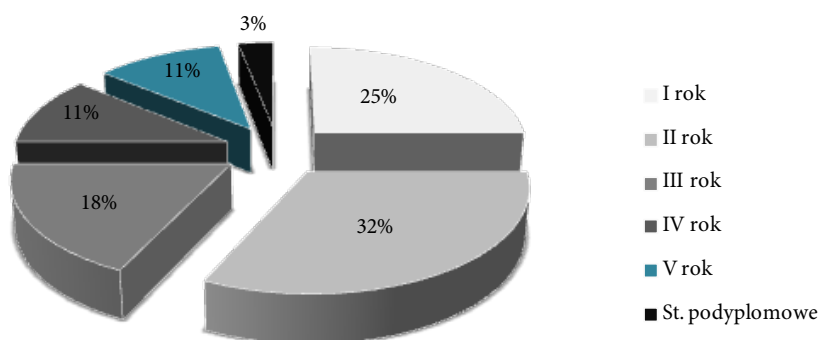
Najliczniejszą grupę stanowili studenci II roku studiów – 32%, następnie studenci I roku – 25%, 18% badanych stanowili studenci III roku i po 11% – studenci IV i V roku. W badaniu wzięło udział również 10 studentów studiów podyplomowych, co stanowi 3% grupy badanej. 239 studentów (73%) to studenci studiów dziennych, 87 badanych (24%) – studiów zaocznych i 1 wieczorowych.

Wykres 1. Płeć badanych

Źródło: badania własne.

Wykres 2. Rok studiów

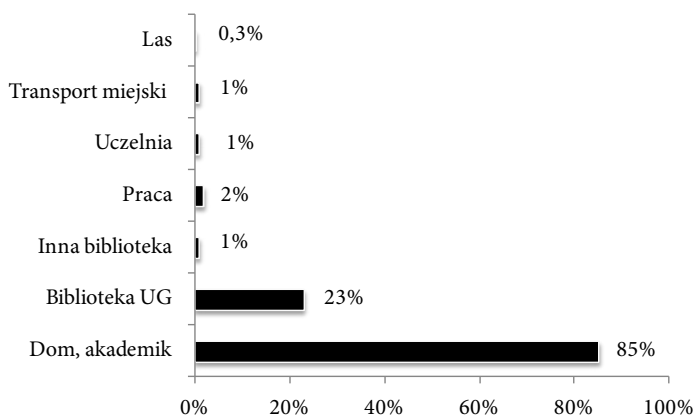

Źródło: badania własne.

Studenci zostali zapytani oto: gdzie najczęściej się uczą? Aż 85% badanych uczy się w domu, akademiku bądź też innym miejscu zamieszkania. Tylko 23% studentów uczy się w Bibliotece UG, 2% w pracy, 1% w innej bibliotece. Tyle samo uczy się w środkach transportu miejskiego, jeden ankietowany stwierdził, że najczęściej uczy się w lesie.

Dla grupy badanej głównym źródłem pozyskiwania materiałów potrzebnych do studiowania jest Biblioteka UG, w tym celu przychodzi do biblioteki 60% badanych. Bardzo ważny okazuje się Internet, z którego zasobów korzysta aż 58% badanych studentów, w tym respondenci wskazywali głównie na takie strony jak: wikipedia.pl, chomikuj.pl, google.pl, facebook.com, a także strony rządowe.

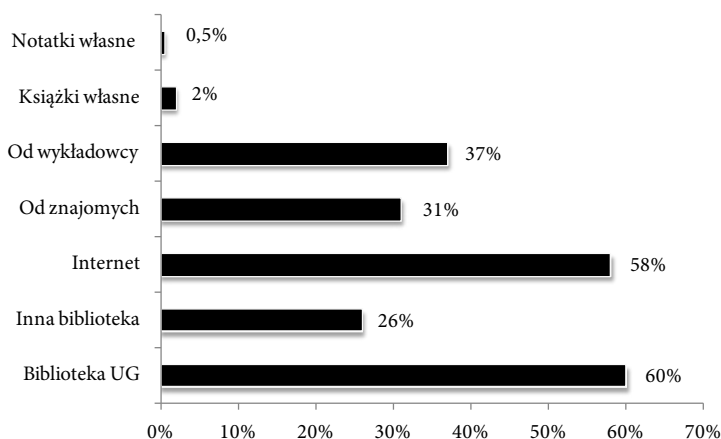
Wykres 3. Miejsce, gdzie studenci najczęściej się uczą

Źródło: badania własne.

37% badanych dostaje materiały od wykładowcy, a 31% wspierana jest przez znajomych. 26% respondentów pozyskuje wiedzę z innych bibliotek niż Biblioteka UG, na ogół z bibliotek publicznych, bądź innych zlokalizowanych blisko miejsca zamieszkania. Tylko 2% badanych kupuje książki, które przydają im się podczas studiowania, a 0,5% korzysta dodatkowo z notatek własnych.

Wykres 4. Sposób pozyskiwania przez respondentów materiałów do studiowania

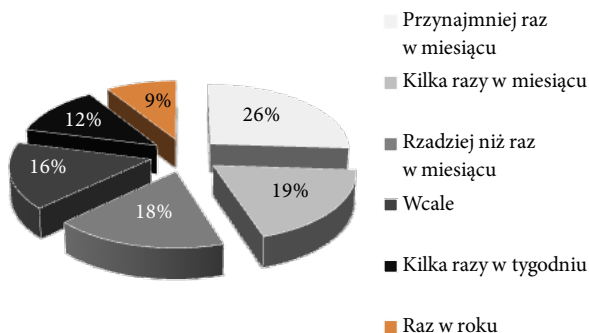

Źródło: badania własne.

Studenci zapytani o to, jak często korzystają z usług Biblioteki, najczęściej zaznaczali odpowiedź „przynajmniej raz w miesiącu” (26%), 19% odwiedza Bibliotekę kilka razy w miesiącu, 18% rzadziej niż raz w miesiącu, 12% przychodzi do Biblioteki kilka razy w tygodniu, 9% stwierdziło, że z usług Biblioteki korzysta przynajmniej raz w roku, a 16% przyznało się, że w ogóle nie korzysta z Biblioteki.

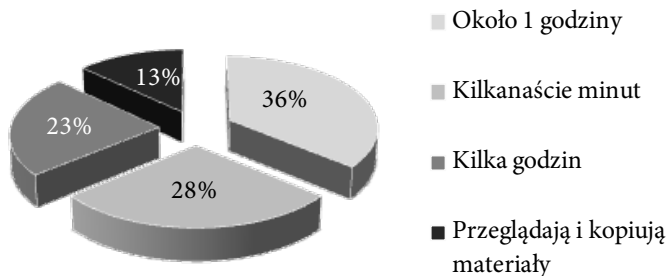
36% studentów, którzy przychodzą do Biblioteki, na poszukiwanie materiałów bibliotecznych przeznaczają podczas jednego pobytu w Bibliotece średnio około 1 godziny, aż 28% tylko kilkanaście minut, 23% deklaruje, że na odnalezienie potrzebnych im materiałów poświęca kilka godzin, a 13% przyznaje, że przegląda jedynie pobieżnie księgozbiór i kopiuje pozyskane materiały.

Wykres 5. Częstotliwość korzystania z usług Biblioteki przez grupę badaną

Źródło: badania własne.

Wykres 6. Czas, jaki respondenci przeznaczają podczas jednego pobytu w Bibliotece na przeszukiwanie materiałów bibliotecznych

Źródło: badania własne.

Podczas badania ankietowego respondenci, którzy korzystają z Biblioteki UG zostali zapytani o to, w jakim celu odwiedzają zazwyczaj Bibliotekę. Poproszono przy tym, aby uwzględnili zarówno osobistą obecność w bibliotece, jak i odwiedziny strony internetowej. 60% badanych przychodzi do Biblioteki UG, aby skorzystać ze zbiorów bibliotecznych na miejscu, ponad połowa badanych (53%) wypożycza księgozbiór do domu. 36% twierdzi, że korzysta z zasobów elektronicznych oferowanych przez Bibliotekę UG, a 35% badanych studentów w bibliotece poszukuje potrzebnych informacji. 29% respondentów przychodzi do biblioteki uczyć się, prawie tyle samo (28%) korzysta z informacji zamieszczonych na witrynie internetowej Biblioteki UG. 23% przychodzi skorzystać z komputerów i Internetu dostępnych w bibliotece, a 12% badanych studentów traktuje bibliotekę jako miejsce spotkań ze znajomymi. Tylko 6% respondentów spędza w bibliotece czas wolny, tyle samo uczestniczy w zajęciach dydaktycznych organizowanych dla studentów. Jedynie 2% badanej grupy uczestniczy w wydarzeniach kulturalnych organizowanych przez bibliotekę.

Wykres 7. Cel odwiedzin Biblioteki UG

Źródło: badania własne.

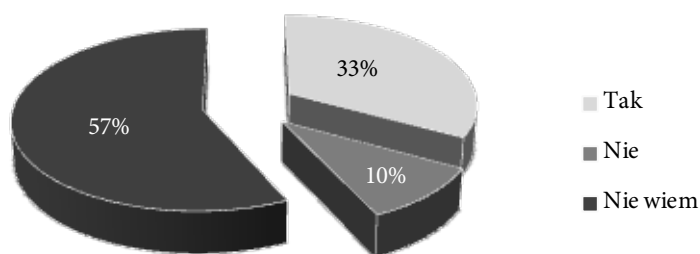
Grupa badanych studentów poproszona została również o ocenę instytucji, jakości usług i zasobów oferowanych przez BUG, a także o ocenę biblio-

tekarzy, według skali od 1 do 6, gdzie 1 oznaczało „bardzo źle”, a 6 oznaczało „bardzo dobrze”. Warunki lokalowe w Bibliotece UG respondenci ocenili średnio na 5, wyposażenie Biblioteki, w tym umeblowanie, dostępność i jakość sprzętu zostało ocenione na 4,9, natomiast godziny otwarcia na 4,7. Przy ocenie pracowników biblioteki studenci poproszeni zostali o ocenę kultury obsługi, uwzględniając życzliwość, nastawienie, pomoc oferowaną przez bibliotekarzy i tu została im wystawiona średnia ocena 4,6. Kompetencje bibliotekarzy oceniono na 4,9, a dyspozycyjność na 4,8. Przy ocenie zbiorów – oceny były nieco niższe. I tak zbiory drukowane, biorąc pod uwagę: kompletność, przydatność, liczbę egzemplarzy, aktualność itp. w stosunku do oczekiwań, zostały ocenione na 4,1, z kolei zasoby elektroniczne, ich kompletność, aktualność baz danych, czasopism, książek itp. w stosunku do oczekiwań, na 4,0. Usługi informacyjne respondenci ocenili na 4,4, a witrynę internetową biblioteki, biorąc pod uwagę jej: przydatność, zakres, aktualność i czytelność zamieszczonych informacji, na 4,2. Najniżej zostały ocenione wydarzenia kulturalne organizowane przez bibliotekę na 3,8.

Prosząc w badaniu o ocenę całości usług bibliotecznych, wystawiona została dosyć wysoka ocena – 4,7.

Pytając studentów o to, czy po skończeniu studiów zamierzają korzystać z Biblioteki UG, 33% zadeklarowało, że zamierza, 10% już wie, że nie będzie korzystać z usług tej instytucji, a 57% nie wie czy w przyszłości będzie odwiedzać Bibliotekę UG.

Wykres 8. Opinia badanych dotycząca korzystania z Biblioteki UG po skończeniu studiów

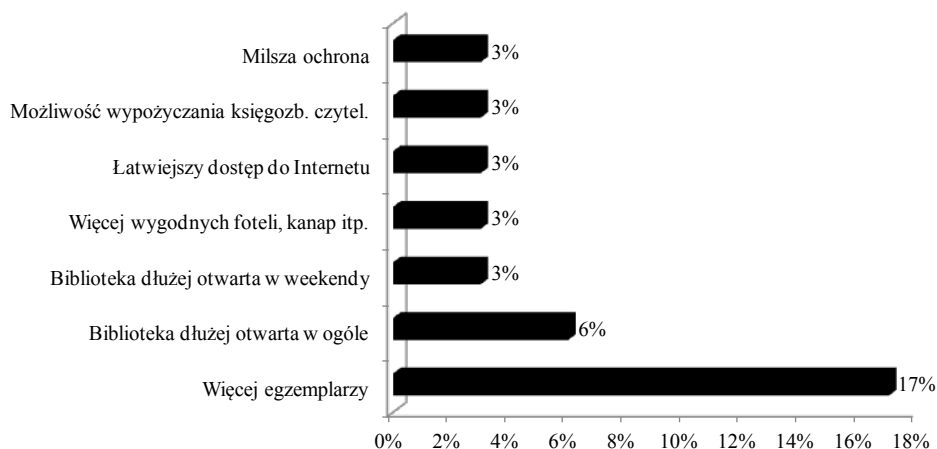
Źródło: badania własne.

Podczas badania respondenci zostali również poproszeni o wyrażenie swojego zdania na temat ewentualnych ulepszeń/zmian w Bibliotece UG, które zachęciłyby studentów do odwiedzin. 17% badanych zauważa potrzebę wzbogacenia księgozbioru, przy czym tematyka zapotrzebowania

zależna jest od kierunku studiów. Należy zauważyć, że BUG posiada 1 042 086 woluminów książek, w tym 3 128 734 w wersji elektronicznej, 327 590 woluminów czasopism, w tym 5 566 tytułów czasopism bieżących w wersji papierowej, 113 887 tytułów czasopism elektronicznych i 173 398 jednostek zbiorów specjalnych¹⁴. Tylko w 2014 roku Biblioteka wzbogaciła się o ponad 24 000 woluminów druków zwartych.

6% ankietowanych życzyłoby sobie, aby Biblioteka UG była dłużej otwarta. Obecnie Biblioteka Główna jest czynna w godzinach: od poniedziałku do piątku od 8.00 do 20.00, w soboty od 8.00 do 15.00, w niedzielę od 10.00 do 15.00, a w czasie sesji godziny otwarcia Biblioteki są wydłużone do 22.00. 3% badanych, głównie studenci zaoczni, chcieliby, aby Biblioteka UG była dłużej czynna przede wszystkim w weekendy. Tyle samo badanych zauważa niedobór wygodnych foteli i kanap w Bibliotece. Niemieliby też nic przeciwko workom i poduszkom do siedzenia. 3% badanych nie jest zadowolona z obecnego dostępu do Internetu. Swobodny dostęp do Internetu mają studenci i pracownicy UG poprzez usługę edu-roam – Internet bezprzewodowy, a także każdy użytkownik Biblioteki – w Oddziale Informacji i Promocji. 3% badanych miało też zastrzeżenia co do ochrony Biblioteki, spowodowane głównie niechęcią zostawiania wszystkich swoich rzeczy, łącznie z torbami i plecakami, w szatni. Tyle samo osób chciałoby, aby księgozbiór czytelniany mógł być wypożyczany.

Wykres 9. Zdanie ankietowanych dotyczące ulepszeń w Bibliotece UG, które zachęciłyby studentów do odwiedzin

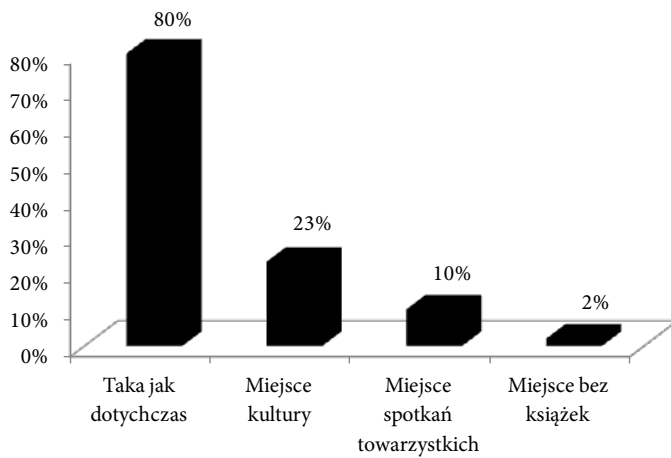

Źródło: badania własne.

¹⁴ Stan w dniu 31 grudnia 2014 r.

Pytając respondentów, o to: jaką funkcję ich zdaniem będzie pełniła Biblioteka UG w przyszłości?, 80% stwierdziło, że taką jak dotychczas, 23% widzi ją jako miejsce kultury, 10% uważa, że może to być miejsce spotkań towarzyskich, a tylko 2% uważa, że może to być nowoczesna biblioteka bez książek.

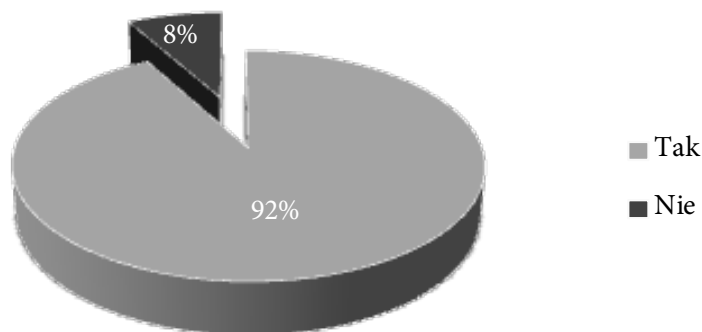
Wykres. 10. Funkcja Biblioteki UG w przyszłości

Źródło: badania własne.

Zapytani studenci o to: czy ich zdaniem Biblioteka UG odgrywa istotną rolę w procesie edukacji studentów?, aż 92% odpowiedziało, że „tak”.

Wykres 11. Opinia badanych dotycząca tego, czy Biblioteka odgrywa istotną rolę w procesie edukacyjnym studentów

Źródło: badania własne.

Wnioski

Z niniejszych badań jednoznacznie wynika, że Biblioteka Uniwersyteku Gdańskiego odgrywa znaczącą rolę w procesie edukacyjnym studentów UG. Choć tylko 1/4 studentów uczy się w Bibliotece, to już ponad połowa traktuje tę instytucję jako główne źródło pozyskiwania wiedzy. Prawie połowa badanych przychodzi do Biblioteki minimum raz w miesiącu i na przeglądanie materiałów bibliotecznych przeznacza do godziny czasu jednorazowo. Głównie ankietowani przychodzą do Biblioteki skorzystać z księgozbioru na miejscu, nieco mniej, by wypożyczyć księgozbiór do domu. Istotną rolę odgrywają też zasoby elektroniczne, które przyciągają użytkowników do Biblioteki, a także bardzo dobre warunki lokalowe do nauki i personel Biblioteki, który przez ankietowanych został oceniony również bardzo dobrze. Część badanych traktuje Bibliotekę UG jako miejsce spotkań towarzyskich i tutaj spędza swój czas wolny.

Choć ankietowani ocenili jakość usług bibliotecznych bardzo dobrze, to zwracają jednak uwagę na kilka kwestii, które należałoby wziąć pod uwagę, by dodatkowo zachęcić studentów do odwiedzenia tej instytucji. I tak proponują:

- zwiększenie liczby egzemplarzy,
- wydłużenie godzin otwarcia biblioteki, z uwzględnieniem weekendów,
- zwiększenie liczby wygodnych miejsc siedzących,
- udostępnienie do wypożyczenia księgozbioru czytelnianego,
- ułatwienie dostępu do Internetu, najlepiej przy każdym stanowisku pracy,
- możliwość wnoszenia plecaków i toreb ze sobą na teren biblioteki, co poprawiłoby znacznie relacje z ochroną.

Z badań wynika, że Biblioteka UG jest i będzie instytucją społeczną, której podstawowym celem jest udostępnianie zgromadzonych, przechowywanych i uporządkowanych informacji. Biblioteka UG odgrywa istotną rolę w zakresie nauczania umiejętności informacyjnych i jest ważnym ogniwem procesu dydaktycznego w Uczelni. Poprzez tworzenie kolekcji literatury naukowej oraz organizowanie bezpłatnego dostępu do zasobów sieciowych, promowanie swoich zbiorów i usług, służy jako baza źródłowa do prac badawczych dla studentów UG.

Bibliografia

1. *Bibliotekarstwo*. Red. A. Tokarska. Warszawa 2013, s. 25, 483.
2. Bosacka M.: *Biblioteka akademicka jako organizacja ucząca i ucząca się*. „Bibliotheca Nostra” R. 27, nr 1 (2012), s. 10-17.
3. Chmielewska U.: *Bibliotekarz w dobie informacji cyfrowej*. W: *Czytelnictwo w dobie informacji cyfrowej. Rozwój, bariery, technologie*. Red. M. Wojciechowska. Warszawa 2015, s. 446-453.
4. Janas M.: *Popularyzowanie wiedzy naukowej i upowszechnianie kultury w bibliotece akademickiej*. „Bibliotheca Nostra” R. 27, nr 1 (2012), s. 52-64.
5. Jaśkowiak G.: *35 lat Biblioteki Uniwersytetu Gdańskiego*. Gdańsk 2006.
6. Piotrowicz G.: *Biblioteki naukowe wobec kulturowych i cywilizacyjnych potrzeb społecznych*. W: *Biblioteki naukowe w kulturze i cywilizacji. Działania i codzienność*. Red. H. Ganińska. Poznań 2005, s. 27-28.
7. Wojciechowski J.: *Biblioteka w komunikacji publicznej*. Warszawa 2010, s. 151, 166.
8. Żmigrodzki Z.: *Biblioteka w obliczu przemian*. W: *Unowocześnienie organizacji i metod pracy bibliotek w świetle zmieniających się potrzeb czytelników*. Red. W. Matwiejczuk, D. Szewczyk-Kłos. Opole 2012, s. 26-27.